

Måsøy kommune

Tar vare på folk og fisk

Kommuneplanens samfunnsdel 2021-2032 – Kommunedirektørens behandling av uttalelser etter offentlig høring av planprogram mai-juli 2020

Kommunen har mottatt 13 uttalelser. Høringsinstansene støtter i hovedsak planprogrammet. Uttalelsene omfatter også flere konstruktive endringsforslag. Mange av disse er anbefalt *tatt til etterretning* for planprosessen. Høringen har også medført en del informasjon om tilskuddsordninger som kan gjøres gjeldende hvis planverket innrettes riktig.

Behandling av uttalelsene framgår av vedlagte tabeller. Kopi av høringsinstansenes brev, Måsøy kommunes høringsbrev samt referat fra Regionalt planforum følger også vedlagt.

To høringsinstanser henviser til uttalelser til planstrategien, som ble vedtatt 7. mai 2020, jfr sak 230/20. Dette er tatt hensyn til i behandlingen av uttalelsene til planprogrammet.

En del uttalelser tas med videre til framtidig arbeid med plandokumentet og annet planverk.

Havøysund, 20. juli 2020

Odd-Børge Pedersen
Kommunedirektør

Kystverket	Kommentar og innstilling
<p>Kystverket og kommunale planer Kystverket er sektormyndighet etter plan- og bygningsloven og skal ha alle kommunale planer på høring.</p> <p>Maritim virksomhet, bruk av sjøen og sjørettede landarealer til transport, næringsvirksomhet og fritidsbruk har en naturlig plass i samfunnsplanlegging. For slike aktiviteter er det viktig at samfunnsplanen blir fremtidsrettet og gir premisser for avklaring av arealbruk på sjø og land.</p> <p>Ved den videre arealforvaltning gjennom kommuneplanens arealdel, kommunedelplaner, områdeplaner og detaljplaner må kommunen være observant på at det ikke tilrettelegges for aktiviteter som kommer til hinder for sikkerhet og framkommelighet på sjøen.</p>	Tas til etterretning.
<p>Post 60 – Tilskudd til kommunale fiskerihavnetiltak Melt. St. 22 (2015-2016) Nye folkevalgte regioner – roller, struktur og oppgaver, vedtatt i Stortinget, medfører at Kystverkets infrastruktur i statlige fiskerihavner overføres til de nye regionene fra og med 2020. Som følge av regionreformen vil også tilskuddsordningen, Post 60, forvaltet av Kystverket avsluttes fra og med 2020. Siste tilskudd ble tildelt i 2019.</p>	Tas til informasjon.
<p>Post 71 – Tilskudd til havnesamarbeid Tilskuddsordningen skal bidra til mer gods på sjø ved at sjøtransportens konkurranseevne styrkes. Tilskuddet er øremerket til havnesamarbeid som gir bedret transportkvalitet og reduserte kostnader for havnebrukerne. Det kreves en egenfinansiering av minst 50 prosent av prosjektkostnadene.</p> <p>Målgruppen for tilskudd til havnesamarbeid omfatter norske havner, kommuner og aktører som har mer gods på sjø som mål. Se mer på Kystverkets hjemmeside: https://www.kystverket.no/Maritim-infrastruktur/Havner/Tilskuddsordning-for-havnesamarbeid/</p>	Måsøy næring og havn KF er orientert. Måsøy kommune vurderer løpende nye søknader om tilskudd.
<p>Generelle utviklingstrekk En hovedutfordring generelt er å knytte havn/kaianlegg, nærings- og industriarealer og veg sammen på en funksjonell og hensiktsmessig måte.</p> <p>Transportinfrastruktur oppleves ofte begrensende for næringsutvikling, særlig med blick på eksportorientert næringsliv basert på naturressursene. Alle vekstnæringer er avhengige av velfungerende transport på veg, bane og sjø.</p> <p>Fiskerinæringen med flåte, industri og havbruk, reiseliv med cruise, ferger og båtruter, mineral- og bergverksnæring og petroleumsnæringen er alle</p>	Uttalelsen tas til etterretning for fortsatt utvikling av havnene i Måsøy.

<p>avhengig av en tilpasset og velfungerende havneinfrastruktur og sjørettede næringsarealer.</p> <p>Mange havner har fortsatt en viktig funksjon for gods- og passasjertransport, selv om mye av dette i dag foregår på landeveien. Akvakulturnæringen har etablert seg i noen havner, med landbaser, fartøy og med slakterier. Fisketurisme benytter også den infrastrukturen som er tilgjengelig.</p> <p>Havneterminaler for å betjene mineral- og petroleumsnæringa krever en annen oppbygging enn overnevnte, da skipene som benytter disse krever særlig gode maritime forhold samt store bakarealer.</p>	
<p>Oppsummerende innspill til kommuneplanens samfunnsdel</p> <p>Måsøy kommune har gode muligheter til å utvikle maritim næring. Dette kommer godt frem i samfunnsplanen, med konkrete planer om utbygging og tilrettelegging for ny industri samt lagring og distribusjon av fornybar energi i Hallvika.</p> <p>Kystverket oppfordrer til tiltak for å øke transport på sjøen. Havnestrukturer som tilrettelegger for mer gods på sjø stiller Kystverket seg positiv til.</p> <p>Planprogrammet til kommuneplanens samfunnsplan gir et godt bilde av status og ambisjoner for Måsøy kommune.</p>	<p>Tas til etterretning.</p>

Fylkesmannen i Troms og Finnmark	Kommentar og innstilling
<p>Fylkesmannen synes det er utarbeidet et godt planforslag som er konkret, og som gir tydelig uttrykk for kommunens strategiske prioriteringer og satsinger. Dette gir et godt grunnlag for sektormyndigheten til å gi innspill, og for kommunens videre arbeid med planen.</p>	<p>Tas til informasjon.</p>
<p>Kobling planstrategi og underliggende planer Det blir viktig at samfunnsdelen får en sterk kobling til kommunal planstrategi og de planbehovene det pekes på her. Denne koblingen gjøres til dels i planprogrammet, noe som er positivt. Kommunen viser selv til at samfunnsdelen skal være overbygningen i plansystemet og legge føringer for underliggende planer. Da blir det viktig at man i samfunnsdelen signaliserer hvilke planer som vil utdype et tema og fange opp utfordringer i sterkere grad.</p>	<p>Tas til etterretning.</p>
<p>Satsingsområder og tema Kommunen har valgt ut noen konkrete satsingsområder for det videre planarbeidet. Dette vil gi viktige signaler omkring økonomiske prioriteringer for planperioden, noe som er positivt. Kommunen velger selv hva som skal være satsingsområder i planen, men vi oppfordrer til at temaer/områder som ikke skal være direkte satsingsområder, men som likevel bør synliggjøres i planen eventuelt kalles «andre tema». Dette kan være temaer som ikke nødvendigvis utløser økonomiske prioriteringer, men som stadfester kommunens politikk på enkelte områder og som er en del av de lovpålagte oppgavene. Men de kan også utløse midler og da må de synliggjøres med tiltak i økonomiplanen sammen med satsingsområdene.</p> <p>Dersom det er et tema eller en sektor som skal konkretiseres i en kommunedelplan bør dette framgå i selve planen slik at leseren blir forberedt på at temaet blir ivaretatt og behandlet i en annen underliggende plan. Overordnede føringer for temaet/sektoren må likevel ligge i samfunnsdelen.</p>	<p>Tas til etterretning.</p> <p>Samfunnsdelen skal være tydelig forbundet med økonomiplanen, og fungere som et grunnlag for å søke om virkemidler.</p>
<p>Overordnede føringer Det er fint at det i et eget vedlegg vises til de overordnede føringene som ligger til grunn for planarbeidet. Her vises det blant annet til relevante veiledere for planarbeidet. Vi minner i denne sammenhengen om at det er kommet en ny veileder som heter «Barn og unge i plan og byggesak». Veilederen erstatter den tidligere temaveilederen «Barn og unge og planlegging etter plan- og bygningsloven».</p>	<p>Den nye veilederen legges til grunn. Vedlegg C oppdateres i samsvar.</p>
<p>Framdriftsplan Fylkesmannen synes det er satt av litt lite tid (kun 2 måneder) til arbeidet med utredninger og selve planforslaget i framdriftsplanen. Kanskje er det</p>	<p>Framdriftsplanen justeres.</p>

<p>slik at det arbeides parallelt med planprogrammet og selve planen, men det er viktig at innspill som kommer som en følge av høringen av planprogrammet og eventuelle utredninger blir tilstrekkelig innarbeidet i kommuneplanens samfunnsdel. Denne prosessen bør derfor ikke framstå som forhastet i kommunens framdriftsplan.</p>	
<p>Reindrift Kommuneplanens samfunnsdel vil være ett viktig dokument i forbindelse med framtidige prioriteringer og strategier som er nødvendig for å sikre arealgrunnlaget for reindrift og reindriftas sameksistens med andre næringer, lokalt regionalt og nasjonalt. Reindriftnæringen må gis muligheter til å utvikle seg, noe som i hovedtrekk betyr at arealene ikke bør forringes og at kommunen også legger til rette for næring og industri som kan og vil bidra til at reindriften fortsatt vil eksistere i kommunen. Grunnloven § 110a og internasjonale regler forplikter både kommunale, regionale og statlige myndigheter til å gjøre hensynet til samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsniv til gjenstand for særskilt behandling og vurdering i samfunnsplanleggingen generelt, og i arealplanleggingen spesielt. Dette gjelder i samtlige kommuner og regioner hvor det utøves samisk reindrift.</p> <p>Jmf. Temaveileder: Reindrift og planlegging etter Plan og bygningsloven (plandelen) punkt 4.3.3 skal kommunen vurdere reindriftens mulige innvirkning på kommunens samfunnsutvikling. Ved denne behandlingen er det viktig å være bevisst at utover den aktiviteten som direkte knyttes til reindriften, bidrar reindriften til et næringsmessig mangfold ved at en rekke aktiviteter knyttes opp mot driften. Dette kan bl.a. være aktiviteter knyttet til slakte- og videreforedling av reinkjøtt, husflidproduksjon basert på produkter fra rein, turistvirksomhet mv.</p> <p>Reindriftsretten er opparbeidet gjennom alders tids bruk og er en rettighet på linje med grunneierretten, og nyter som sådan erstatningsrettslig vern. Det vil derfor være naturlig at reindriftsutøvere inviteres inn som deltakere i prosessen i forhold til næring og samisk kultur.</p> <p>Kommunen tar hensyn og er bevist reindriftnæringen slik det fremkommer i planprogrammet hvor kommunen ønsker å opprettholde gode vilkår for reindriften. Det er positivt. Reinbeitedistrikt 16 har fått planprogrammet på høring.</p>	<p>Reindriften er beskrevet i både kunnskapsgrunnlaget og planprogrammet.</p> <p>Uttalelsen bekrefter at nødvendige hensyn til reindriften framkommer av planprogrammet.</p> <p>Veilederen er tilføyd vedlegg C</p> <p>Måsøy kommune stiller seg positiv til lokal verdiskaping med bakgrunn i reindriften og samisk kultur.</p>
<p>Landbruk Temaet landbruk er ikke omtalt i planprogrammet. De siste årene er det kommet to jordbruksforetak i Måsøy. Begge er små i omfang, men bruker dyrka arealer og utmarksbeite. Selv om det er lite landbruk i kommunen, er det viktig at Måsøy kommune er bevisst på å ta vare på dyrka og dyrkbar jord med tanke på fremtidig landbruksdrift, og at man unngår omdisponering av slike arealer til andre formål. Også beitearealer i utmark utgjør en viktig ressurs for landbruket. Jordbruksaktivitet kan også være et</p>	<p>Tas til etterretning.</p>

<p>godt utgangspunkt for ulike bygdenæringer og bygdservice i Måsøy kommune, og kan bidra til skjøtsel av kulturlandskap til gavn for lokalbefolkningen og tilreisende.</p>	
<p>Klima Når det gjelder klima er temaet omtalt og satt fokus på, både med tanke på klimatilpasning og reduksjon av klimagassutslipp. Men vi er opptatt av at temaet klima, og særlig klimatilpasning ivaretas som et gjennomgående perspektiv i planarbeidet, og bør derfor listes i kap. 8. Temaet påvirker også en rekke av bærekraftmålene. Man må derfor ha et bredere perspektiv på klimatilpasning. Klimautfordringene påvirker ikke bare utbygging og samfunnsikkerhet, men blant annet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • næringsutvikling i kommunen (reiseliv, reindrift, landbruk, fiske, sjømatnæringa) • drikkevannskvalitet • folkehelse (forurensning blant annet) <p>Det er viktig å ha overordnet fokus på klimautfordringer og klimatilpasning i samfunnsdelen, mens dette må følges opp og konkretiseres i sektor- og temaplaner. Vi viser til statlig planretningslinje for klimatilpasning med veiledning for mer informasjon om hvordan temaet bør omsettes i kommuneplanens samfunnsdel. Se klimatilpasning.no for mer informasjon om klimakonsekvenser på ulike sektorer.</p>	<p>Tas til etterretning ved at klima og miljø utredes som gjennomgående perspektiv i planprogram og plandokument.</p> <p>Bærekraftsmål nr 7 side 12 i planprogrammet omfatter en offensiv, kommunal satsing på fornybare energikilder.</p> <p>Bærekraftsmål nr 13 side 13 klimatilpasning.</p>
<p>Miljø Temaet miljø og ulike miljøutfordringer i kommunen bør komme tydeligere fram i planprogrammet. Gjennom bærekraftsvurderingen berøres temaet, men faller utenfor i både valgte satsingsområder og i de gjennomgående perspektivene. Et godt miljø og en velfungerende natur er essensiell i all samfunnsutvikling og ligger som et fundament for å oppnå attraktive lokalsamfunn. Temaet bør derfor løftes fram i planen, om så som et gjennomgående perspektiv sammen med klima.</p> <p>«Konvensjonen om biologisk mangfold» (1993) pålegger alle medlemslandene å jobbe sammen for å sikre naturmangfoldet på kloden. I «FNs bærekraftsmål nr. 15» fremkommer det at alle land forplikter seg til å iverksette umiddelbare og omfattende tiltak for å redusere ødeleggelsen av habitater, stanse tap av biologisk mangfold og innen 2020 verne truede arter og forhindre at de dør ut. Naturmangfold og verneområder kan blant annet ha verdi for næringsutvikling med natur som aktivum og opplevelsesverdi, f.eks for reiseliv. Kommunen bør tenke på en strategi for dette i samfunnsplanen, samt ha mål og strategier for å ta vare på naturmangfold i kommunen og sikre tilgang til områder for tradisjonelt friluftsliv. Kunnskap om naturmangfold kan hentes fra ulike nasjonale databaser som Naturbase.no; Artskart og for sensitive arter. Det pågår et</p>	<p>Tas til etterretning.</p> <p>Klima og miljø utredes som gjennomgående perspektiv i planprogram og plandokument.</p>

<p>omfattende arbeid med nasjonalt økologisk kartverk i regi Miljødirektoratet. Data fra denne kartleggingen blir tilgjengelig etter hvert som områder er kartlagt.</p> <p>Det er viktig at det er fokus på utfordringer knyttet til forurensning og forsøpling i samfunnsplanen. Dette er forhold som er viktig for å sikre god stedsutvikling i et miljømessig perspektiv, både med tanke på trivsel, miljø og turisme etc.</p>	
<p>Barn og unge</p> <p>Vi viser til vårt innspill til kommunal planstrategi datert 23. april 2020. Fylkesmannens faglige innspill knyttet til barn og unge her er også svært relevant for arbeidet med samfunnsdelen. Vi synes ellers det er veldig positivt at temaet «unge mennesker» er valgt som et av satsingsområdene i planen.</p> <p>Innspill til kommunal planstrategi datert 23. april 2020</p> <p>Viktige nasjonale mål er å sikre et oppvekstmiljø som gir barn og unge trygghet mot fysiske og psykiske skadevirkninger. Å legge til rette for gode og trygge oppvekstvilkår, som gode møtesteder, mulighet for fri lek, samvær og fysisk utfoldelse skal inngå som et viktig tema i samfunnsplanlegging - også lokalt. Oppvekstmiljøet kan avgjøre den enkeltes muligheter for en trygg oppvekst og innvirkning på det voksne livet.</p> <p>Rikspolitiske retningslinjer for å styrke barn og unges interesser i planleggingen og formålsbestemmelsen i plan- og bygningsloven stiller krav om at kommunen skal ta hensyn til barn og unge i planleggingen. Arbeidet med kommunens planstrategi er et godt tidspunkt å vurdere om det i kommunen er spesielle problemstillinger knyttet til barn og unge som det er nødvendig eller gunstig å utrede spesielt i kommende planarbeid.</p> <p>Kommunen må i sine vurderinger legge vekt på, og vurdere barn og unges oppvekstvilkår ved:</p> <ul style="list-style-type: none"> • å synliggjøre hvordan barns og unges rett til medvirkning blir ivaretatt i kommunale planprosesser • å vurdere kapasiteten og fremtidig dimensjonering av barnehage- og skoletilbudet i tråd med befolkningsutviklingen • å vurdere trafiksikkerheten, barns fritidsbehov og fritidsmuligheter • å synliggjøre hvordan kommunen ivaretar barn og unges psykiske helse. Blant annet gjennom tverretattlig innsats for å forebygge og håndtere uønskede hendelser som f.eks. vold, mobbing og overgrep 	<p>Ivaretatt i planprogrammet, Framdriftsplan og medvirkning (pkt 12, side 26 i utkastet)</p>

<ul style="list-style-type: none"> • å vurdere om planen skal si noe om hvordan den skal rigge seg for lovendringene og de økte kommunale oppgavene som kommer med barnevernreformen som trer i kraft i 2022 • å rekruttere og opprettholde tilstrekkelig fagkompetanse til å ivareta kompetansekravene og lovpålagte oppgaver i oppvekstsektoren (barnehage, skole, barnevern) • på bakgrunn av dette skal kommunen synliggjøre i planstrategien hvordan barns beste vurderes iht. Barnekonvensjonen artikkel 3 og grunnlovens § 104 • Fylkesmannen er kjent med at Måsøy kommune over flere år har hatt problemer med å rekruttere ansatte med barnehagelærerutdanning til barnehagene. Det er derfor svært viktig at kommunen for å ivareta kvaliteten i barnehagene, vektlegger og prioriterer å rekruttere kompetente ansatte til sektoren. <p>På bakgrunn av nevnte punkter over, mener Fylkesmannen at planstrategien med fordel også kan peke på utfordringer knyttet til tjenesteleveranse innenfor oppvekstsektoren.</p> <p>Vi er orienterte om at kommuneplanens samfunnsdel vil ha stort fokus på barn og unge, det er bra. Vi anbefaler kommunen å utarbeide en helhetlig kommunedelplan for oppvekstområdet. En slik plan utarbeidet etter plan- og bygningslovens prosesskrav vil kunne gi enda sterkere føringer for dette viktige området i kommunens rolle som samfunnsutvikler og tjenesteleverandør.</p>	<p>Tas til etterretning i ny kommunedelplan for oppvekstområdet. Rekruttering er en krevende prosess for Måsøy kommune. Hvordan kommunen skal rigge seg for å styrke rekruttering til oppvekstsektoren, og andre sektorer, er til vurdering.</p> <p>Tas til etterretning.</p>
<p>Universell utforming (fra Fylkesmannens innspill til planstrategien 23. april 2020)</p> <p>Temaet universell utforming er ikke omtalt i planstrategien. Det er viktig at dere i det pågående arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel drøfter strategiske grep for et universelt utformet Måsøy-samfunn.</p> <p>Halden kommune har utarbeidet et strategidokument for universell utforming. Denne mener vi kan være til god hjelp for dere i arbeidet med samfunnsdelen da den på en fin og oversiktlig måte lister opp hvordan kommunen som tjenesteleverandør kan omsette universell utforming i den kommunale planleggingen.</p>	<p>Tas til etterretning.</p>

Helse, omsorg og sosiale forhold

Helse- og sosialavdelingen viser til pkt. 5.7 i Fylkesmannens uttalelse datert 23.04.2020, som var vårt hørings svar til forslag til kommunal planstrategi for Måsøy kommune. Synspunktene fra vår avdeling som ble gitt der er også svært relevante for planprogrammet til kommuneplanens samfunnsdel.

Innspill til kommunal planstrategi datert 23. april 2020

Folkehelsearbeid

Alle kommunale sektorer kan være med på å legge grunnlag for god helse i befolkningen. Viktige stikkord for god helse er utdanning, arbeid, inntekt, bolig, sosiale fellesskap, trygghet og trivsel, levevaner, tilgang til natur samt gode helse- og velferdstjenester. Kommunen sier at det spesielt er to områder som må tas hensyn til, nemlig ungdom og integrering. Grunnlaget for dette er opplysninger fra Ungdata-undersøkelsen i 2018, samt interne opplysninger i kommunen om utfordringer ved integrering. Fylkesmannen vurderer at kommunen først bør gjøre en grundigere kartlegging av hvilke helseutfordringer som finnes i befolkningen, og på grunnlag av det bestemme hvilke innsatsområder som bør prioriteres.

Folkehelsearbeidet i norske kommuner ble betydelig styrket ved innføringen av folkehelseloven i 2012. Da ble folkehelsearbeidet koblet tett på de ordinære kommunale planprosessene. Loven legger bl.a. vekt på tre viktige steg i det lokale arbeidet (§§ 5, 6 og 7):

- Kommunen må lage en oversikt over helsetilstanden i befolkningen og de positive og negative faktorer som kan virke inn på denne
- I kommuneplanens samfunnsdel skal kommunen fastsette overordnede mål og strategier for folkehelsearbeidet, som er egnet til å møte de utfordringer som kommunen har avdekket i oversikten over helsetilstanden
- Kommunen skal iverksette nødvendige tiltak for å møte kommunens folkehelseutfordringer

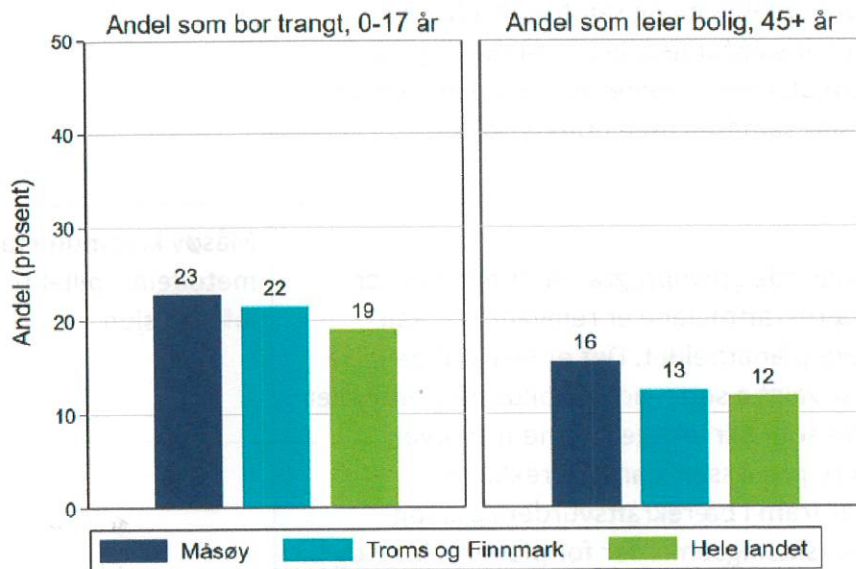
Etter det Fylkesmannen kjenner til har Måsøy kommune ikke laget en oversikt over helsetilstanden i befolkningen, slik folkehelseloven krever. Forskrift om oversikt over folkehelsen sier at kommunen skal utarbeide et samlet oversiktsdokument hvert fjerde år, som skal ligge til grunn for det langsiktige folkehelsearbeidet i alle sektorer. Det skal gjøres i forkant av at kommunen utarbeider kommunal planstrategi. Fylkesmannen anbefaler at kommunen utarbeider en oversikt over helsetilstanden. Flere kommuner i Troms og Finnmark har laget gode oversikter som det kan være nyttig å se til. Fylkesmannen og fylkeskommunen kan gi nærmere veiledning om dette. Helsedirektoratet har laget en veileder til et systematisk

Tas til etterretning.

Kommunen har et erkjent etterslep som skal rettes opp. Utarbeidelse av grunnlag er i gang og skal være ferdig før en kommunedelplan på fagområdet gjøres ferdig.

<p>folkehelsearbeid som kan brukes som støtte i arbeidet. Den finnes på Helsedirektoratets nettsider www.helsedirektoratet.no</p> <p><i>Helse- og omsorgstjenester</i> Fylkesmannens kartlegging i januar 2020 av planstatus innen helse- og omsorgstjenestene i kommunene viste at Måsøy kommune har en helse- og omsorgsplan fra 1998 som sist ble revidert i 2005. Den er dermed så gammel at den ikke lenger har verdi som styringsdokument for kommunens virksomhet. For de øvrige lovpålagte planene i helse- og omsorgstjenesten er status slik: Plan for helsemessig og sosial beredskap er fra 2010, smittevernplanen laget i 2006 ble revidert i 2017, og plan for habilitering og rehabilitering er ikke laget i kommunen. Opplysningene om planstatus ble gitt av helse- og omsorgsleder Ann Jorun Stock.</p> <p>Helse-, omsorgs- og sosialektoren legger beslag på en betydelig del av kommunens ressurser, både mht. personell og økonomi. Fylkesmannen anbefaler at kommunen i løpet av kommunestyreperioden lager en helhetlig helse- og omsorgsplan. En slik plan bør omfatte alle helse- og omsorgstjenester kommunen skal yte. Den kan dekke faglig temaer som kommunen ikke trenger å lage en separat plan for, f. eks. habilitering og rehabilitering, rus og psykisk helse, kompetansebehov, lindrende behandling, hverdagsrehabilitering o.a. En slik plan kan sikre kommunen god faglig, administrativ og politisk styring over sektoren.</p> <p>Den statlige eldrereformen «Leve hele livet» handler om utvikling og tilrettelegging i kommunene av det aldersvennlige samfunnet. Vi anbefaler at dere vurderer å tydeliggjøre dette arbeidet i planstrategien. Vi viser for øvrig til Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging, kap. 4 («Byer og tettsteder der det er godt å bo og leve»). Der beskriver regjeringen hvordan de forventer at kommunene ivaretar folkehelsehensyn i planleggingen.</p>	<p>Tas til etterretning.</p> <p>Tas til etterretning.</p>
<p>Boligpolitikk og boligsosiale forhold Fra kommunens kunnskapsgrunnlag til planprogram, ser vi at kommunen beskriver at boligmarkedet ikke fungerer, og at kommunen har satt opp boligmarkedet som en av fire hovedutfordringer for å få til økt sysselsetting, vekst og positiv utvikling i kommunen. Av planprogrammet framgår det at dere skal utarbeide en boligpolitisk plan hvor blant annet boligsosiale utfordringer inngår. Temaet «boliger» og utfordringer knyttet til dette er også godt omtalt i planprogrammet og skal være et av 5 satsingsområder for det videre planarbeidet, det er positivt.</p> <p>Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023, formidler at kommunene må ta boligsosiale hensyn i areal- og samfunnsplanleggingen gjennom krav til boligstørrelse og nærområder, og ved å regulere nok boligtomter. Det forventes også at kommunen legger til rette for leie-til-eie løsninger for vanskeligstilte i boligmarkedet.</p>	<p>Tas til informasjon.</p> <p>Tas til etterretning, og bearbeides videre under satsingsområdene Boliger og med forbindelse til satsingsområdet Leve godt</p>

Folkehelseprofilen for 2020 viser at andelen som bor trangt, 0-17 år og andelen som bor i leid bolig, 45+ år, (2018) var noe høyere enn snittet for fylket og landet. Dette er viktig kunnskap å ta med seg videre i kommunens boligplanlegging.

TRANGBODDHET_2020-01-22-15-34, EIERSTATUS_2020-02-14-13-11

Trangboddhet og leid bolig (2018) Måsøy– kilde: Folkehelseprofil FHI 2020

leve lenger, samt pkt 8.2 om folkehelse.

Arealstrategi

Det er veldig positivt at kommunen skal utarbeide en arealstrategi i samfunnsdelen. Formålet med å utarbeide en arealstrategi på dette nivået er at da får man tatt prinsipielle diskusjoner om arealdisponering ut ifra samfunnsbehov og ikke kun knyttet til lokaliseringdiskusjoner som arbeidet med arealdelen ofte dreier seg om. Dette skaper en mer helhetlig planlegging basert på kommunens behov.

Selv om det allerede i planprogrammet er tatt stilling til en del formål og lokalisering av disse i stor skala, er det viktig at kommunen videreutvikler arealstrategien i den videre planprosessen, og at man legger de endelige målene for samfunnsutviklingen til grunn for arealstrategien.

Fylkesmannen vil komme med mer detaljerte innspill til dette punktet når selve planforslaget begynner å ta form.

Tas til informasjon

Arealstrategiene er åpne for innspill gjennom hele planprosessen.

Avventer.

<p>Samfunnsdelens effektmål</p> <p>Kommuneplanens samfunnsdel er sammen med handlingsprogrammet, kommuneplanens arealdel og økonomiplanen kommunens overordnede styringsverktøy. I kap. 2.1 i forslag til planprogram vises det til arealstrategien og at samfunnsdelen skal fungere som grunnlag for økonomiplanen. Vi anbefaler kommunen til å ta med et eget punkt her som tydeliggjør koblingen mellom arealdelen og samfunnsdelen av kommuneplanen, og som viser til at samfunnsdelen også skal legges til grunn for arbeidet med kommuneplanens arealdel og arealplanlegging generelt. Dette kan med fordel slås sammen med punktet om arealstrategi.</p>	<p>Tas til etterretning.</p>
<p>Bærekraftsvurdering</p> <p>Det er veldig positivt at Måsøy allerede i planprogrammet har gjort en vurdering av hvordan de ulike bærekraftmålene er relevante og kan omsettes i kommunen i det videre planarbeidet. Det er viktig at de ulike bærekraftmålene kommunen har valgt å sette videre fokus på gjenspeiler utfordrings- og utviklingsområder som blir viktige i årene fremover. Kommunen må derfor i den videre prosessen klarer å trekke ut fortrinn/ulempesom er kommet fram i bærekraftsvurderingen og innlemme dette i de ulike temaer/satsingsområder for planarbeidet, og på denne måten vise hvordan ulike målsettinger og strategier skal bidra til å oppnå bærekraftmålene. Vi gjør også oppmerksom på at flere av bærekraftmålene går i hverandre og kan høre til under flere av de tre bærekraftdimensjonene. En analyse på tvers av disse dimensjonene hvor man ser miljø, økonomi og sosial utvikling i sammenheng er derfor nødvendig.</p>	<p>Måsøy kommune tar dette metodeinnspillet til informasjon.</p>
<p>Utredningsbehov i planperioden</p> <p>Det vises i kapittel 10 til at det ikke er behov for noen konkrete utredningsbehov i planperioden. Vi minner i denne sammenhengen om de lovpålagte utredningskravene som både skal og bør ligge til grunn for arbeidet med samfunnsdelen. Det er viktig at disse utarbeides før eller parallelt med samfunnsdelen. Dette gjelder blant annet;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse (sivilbeskyttelsesloven) • Oversikt over folkehelsestilstanden i kommunen (folkehelseloven) <p>Vi ønsker at kommunen vurderer følgende utredninger i tillegg:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Oversikt over hvordan klimaendringene påvirker Måsøy-samfunnet og tilpasningsmuligheter.</i> Det er viktig at Måsøy analyserer hvordan ulike klimaendringer vil kunne påvirke kommunen. Som nevnt i kap. 2.2 bør kommunen se på hvordan klimaendringene påvirker flere sektorer som; samfunnsikkerhet, kritisk infrastruktur/samferdsel, landbruk, vann og avløp, forurensning/befolkningens helse, fiske, turistindustrien, natur- og 	<p>Måsøy kommune skal revidere ROS og utarbeide oversikt over folkehelsestilstanden i kommunen. Dette skjer i egne, senere prosesser.</p>

kulturmiljø etc. Klimaendringene vil kunne gi både utfordringer og muligheter og det er viktig å ha søkelys på begge deler.

- *Arealregnskap*. Det er ikke lovpålagt med et arealregnskap, men det er en viktig dokumentasjon som grunnlag for en overordnet arealstrategi i samfunnsdelen basert på samfunnsbehov og ønsket utvikling. Et slikt regnskap bør blant annet gi oversikt over tilgjengelige boligreserver (planmessig avklarte utbyggingsområder), fritidsboliger, næringsareal, grøntareal etc. Barnetråkkregistreringer bør også inngå som en del av et slikt arealregnskap.

Det er viktig at det ikke legges ut nye arealer til utbyggingsformål før det foreligger et klargjort behov som er begrunnet ut ifra en forventet samfunnsutvikling når gjelder befolkningsutvikling og næringsliv. Både arealregnskap og arealstrategier er viktig av hensyn til naturmangfold, klimautfordringer, jordvern, reindrift samt kostnader knyttet til kommunal infrastruktur og tjenesteyting (menneskelige). Alt dette tilsier at en arealmessig utvikling bør baseres på en utvikling av kommunale sentra og kollektivknutepunkter.

Dette arealregnskapet tar man med seg videre til arbeidet med kommuneplanens arealdel hvor man videre utdyper arealbehov og lokalisering på bakgrunn av mål satt i samfunnsdelen.

Husbanken	Kommentar og innstilling
<p>Vi viser til offentlig ettersyn av planprogram for kommuneplanens samfunnsdel (utkast for offentlig høring, vedtatt i Kommunestyret 7. mai 2020). Husbanken mener at planprogrammet tilrettelegger for en god planprosess. Organiseringen av planarbeidet ivaretar politisk og administrativ forankring, og planprogrammet legger opp til medvirkning og dialog. Husbankens oppdrag er å forebygge at folk blir vanskeligstilt på boligmarkedet, og bidra til at vanskeligstilte kan skaffe seg og beholde en egnet bolig. Med dette som utgangspunkt gir vi innspill til planprogrammet.</p> <p>Den nasjonale boligsosiale strategien Bolig for velferd peker på sammenhengene mellom bolig og tjenester. For at alle skal kunne bo trygt og godt må kommunen sørge for ha tilstrekkelig tilbud av varierte boliger, og alle med behov for tjenester må motta den hjelp de trenger for å opprettholde en trygg bosituasjon. Husbanken mener derfor at det er viktig:</p> <ul style="list-style-type: none"> • å ha oversikt over vanskeligstiltes bosituasjon, og framtidig bo- og tjenestebehov • å jobbe tverrsektorielt for en god samordning av bo- og tjenestetilbud til vanskeligstilte • å framskaffe egnede boliger for alle i gode bomiljø 	<p>Bolig for velferd tas med i vedlegg C.</p> <p>Tas til etterretning ved at mål og tiltak i selve plandokumentet utarbeides i samsvar.</p>
<p>Boligsosiale hensyn i plan</p> <p>Bolig for velferd tydeliggjør betydningen av å ta boligsosiale hensyn i areal- og samfunnsplanleggingen. Strategien fremhever at kommunen skal legge til rette for god utforming av bygde omgivelser, gode bomiljø og gode oppvekst- og levekår. Kommunen kan forebygge sosial ulikhet ved å fremskaffe nok egnede boliger og hjelpe vanskeligstilte på boligmarkedet til å mestre boforholdet. Planleggingen bidrar på denne måten til å fremme samfunnshensyn som inkludering, folkehelse og gode levekår. Planprogrammet tar for seg viktige områder som demografiske utfordringer, tjenester og boligmarked. Kommunen ønsker at Måsøy skal være et godt sted å bo for alle, men sier også at den vet for lite om innbyggernes og bedriftenes boligbehov. Utfordringsbildet til Måsøy kommune viser at et boligmarked som ikke fungerer er en av fire grunnleggende utfordringer, og en av overskriftene i planprogrammet er «Boligpolitikk - ett av våre tydeligste utviklingsområder».</p> <p>På bakgrunn av eget kunnskapsgrunnlag ønsker kommunen å utarbeide en boligplan (delplan eller fag-/temaplan). Det er derfor viktig å forankre boligsosiale- og boligpolitiske problemstillinger i planstrategi, kommuneplanens samfunnsdel og arealdel. Forankring i overordnet plan er grunnlag for å utarbeide delmål og tiltak i feks. boligpolitisk handlingsplan. Tiltak som knyttes til økonomiplan med handlingsdel.</p>	<p>Tas til etterretning ved at ordlyd om boligsosiale forhold tilføyes i endelig planprogram.</p> <p>Satsingsområde Boliger i endelig plan kan forventes å ha en tydelig boligsosial profil, som en naturlig del av en helhetlig boligpolitikk.</p>

Bo- og tjenestebehov

Boligsosialt arbeid handler både om å skaffe boliger til vanskeligstilte på boligmarkedet og styrke den enkeltes mulighet til å mestre boforholdet. Ved å tenke helhetlig og langsiktig, og se bolig- og tjenestebehov i sammenheng, kan kommunen forebygge at personer blir vanskeligstilt på boligmarkedet. For å drive et godt og effektivt boligsosialt arbeid er det derfor nødvendig med gode arbeidsprosesser og samhandling på tvers av sektorer og forvaltningsnivå. I den nasjonale strategien Bolig for velferd, legges det vekt på at de boligsosiale virkemidlene må sees i sammenheng med andre velferdspolitiske tiltak innenfor arbeid, sosiale tjenester, helse- og omsorgstjenester og barnevern.

Innsats for å bistå barnefamilier som sliter med å skaffe seg en god og trygg bosituasjon er et særlig innsatsområde i strategien, og sentralt for å forhindre at dårlige levekår går i arv. Sosial bærekraft og folkehelse handler bla. om å fremme en samfunnsutvikling som gir sosial rettferdighet og like livssjanser for alle. Dette er også i henhold til barnekonvensjonen (artikkel 27 punkt 1 og 3) om levestandard. Det er regjeringens mål at flest mulig er selvhjulpne i eget hjem, noe som bla. innebærer at boliger tilrettelegges for en aldrende befolkning. Egnede og tilgjengelige boliger gjør det lettere å klare seg selv, det legger til rette for hjemmetjenester når det blir nødvendig, og bidrar til å avlaste omsorgssektoren. I henhold til planprogrammet så synker folketallet mens befolkningen eldes. Dette innebærer større krav til organisering og drift av helse- og omsorgstjenester i kommunen. Av planprogrammet framgår også at Måsøy kommune i stor grad består av eneboliger og at dette blant annet begrenser eldre sin mulighet for å bli boende hjemme lengst mulig. Ses behovet for omsorgsboliger og sykehjem i sammenheng med utviklingen i boligmarkedet og tilgangen på tilrettelagte og universelt utformede boliger?

I denne sammenheng informerer vi om at Helse- og omsorgsdepartementet foreslår at det innføres et plankrav for investerings-tilskuddet til heldøgns omsorgsplasser. Kommuner som har vedtatt en plan eller beskrevet en prosess for hvordan og når de skal vedta en plan for gjennomføring av Leve hele livet vil bli prioritert (<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/prioriterer-kommuner-som-folger-opp-eldrereformen-leve-hele-livet/id2702021/>). Formålet med plankravet er å stimulere til bedre og mer helhetlige behovsvurderinger fra kommunene knyttet til de mest kostnadskrevenne tilbudene, og dermed få økt oppmerksomhet på tilbud i et lavere trinn i omsorgstrappen og økt innsats på forebygging og aldersvennlige samfunn. Det tas sikte på å innføre plankravet fra og med budsjettåret 2021.

Måsøy kommune støtter Husbankens faglige innspill.

Ja.

Plankravet for investeringstilskuddet tas til etterretning.

Sosial bærekraft

En helhetlig boligpolitikk der bolig for alle er utgangspunktet forutsetter et økt fokus på sosial bærekraft. Dette innebærer at barnefamilier, eldre og vanskeligstilte på boligmarkedet sikres muligheten til å bo i en egnet bolig i et trygt og inkluderende bomiljø. Slik legges det til rette for fellesskap/ sosiale nettverk og aktivitet. Bygg som rommer flere funksjoner kan gi positive utslag for aktivitetsnivå og trivsel, samtidig som samlokalisering av funksjoner og aktiviteter kan bidra til å skape funksjonelle og attraktive lokalsamfunn.

Det er en nasjonal forventning at kommunen legger til rette for at alle som ønsker det skal kunne eie sin egen bolig, og at vanskeligstilte bør ha mulighet for overgang fra leie til eie (Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019 - 2023). Ved å planlegge for et variert tilbud av egnede boliger av ulik størrelse og i ulike prisklasser, også utleieboliger av god kvalitet i et godt bomiljø, øker muligheten for å finne boliger for vanskeligstilte i det ordinære markedet.

Tilgang til varierte boligtyper er også av betydning for om personer og bedrifter enkelt kan etablere seg og bli værende i kommunen. Det framgår av planprogrammet at boligutvikling og nybygging primært skal skje sentralt i tettstedet Havøysund, og at sentrale tomter skal prioriteres til leilighetsbygg/lavblokk. Kanskje kommunen vil vurdere å legge til rette for leie-til-eie løsninger i denne sammenheng?

Leie til eie er et konsept som vurderes videre i denne planprosessen.

Måsøy pensjonistforening	Kommentar og innstilling
<p>Vi synes pensjonistene «Seniorene» er for lite vektlagt i planen når en tar i betraktning at ca. 35% av innbyggerne ikke er yrkesaktive. (Pensjonister, AFP pensjonister, uføretrygdede etc).</p>	<p>Tas til etterretning. <i>Leve godt – leve lenge</i> er ett av fem definerte satsingsområder. Mål og tiltak som til slutt vil utgjøre vesentlige elementer i kommunens eldrepolitikk vil bli utarbeidet i samfunnsdelen, under dette satsingsområdet.</p>
<p>Kvalitetsreformen for eldre fra 2018 - <i>Leve hele livet</i> - er kun nevnt i en bisetning.</p>	
<p>Møteplass for eldre, frivilligsentral etc. hvor eldre kan komme sammen på dagtid i sosial sammenheng med kaffe og vafler. Dette har mange kommuner fått til, hvorfor ikke Måsøy?</p>	<p>Sosiale møteplasser er nevnt under bærekraftsmål 11. I målstrukturen disse viktige behovene dekkes i satsingsområde <i>Leve lenge – leve godt</i>. Se også bærekraftsmål nr 1 om frivillighetsentral.</p>
<p>Som en stor gruppe, 1/3 av befolkningen, så skal de ha medvirkning i planer etc. som angår de eldre før det kommer til behandling i formannskap og kommunestyre. Konf. Eldreloven som nå ligger under kommuneloven. Det er faktisk slik at eldrerådet i kommunen ikke har fungert på mange år.</p>	<p>Måsøy kommune inviterer alle organisasjoner og innbyggere til avgi uttalelser og eldre gjennomgående i planprosessen. Eldrerådet er et forbedringsområde som det tas tak i p.t.</p>
<p>Muligheter for pensjonister å selge sin bolig til fordel for leilighet hvor en kan bo i mange år før helse gjør at neste stopp er Daltun /Helsesenter. En slik overgang er fraværende i Måsøy kommune. Mange pensjonister liker ikke snemåking /plenklipping etc. og skal du selge boligen til fordel for leilighet, må du flytte fra kommunen til en by eller større tettsted hvor slike leiligheter er i markedet. Slike leiligheter må være sentrumsnært som det også er registrert i planen. Dette kan også være med å begrense trykket mot Daltun.</p>	<p>Samfunnsdelen utvikles for å ivareta dette, jfr pkt 7.3 i planprogrammet om satsingsområdet <i>Boliger</i>. Se for øvrig pkt 6.3 om boligpolitikk, som dekker de forhold som foreningen uttaler seg om. Vi ser fram til et godt samarbeid med pensjonistforeningen om denne viktige saken.</p>

<p>Vi ser av infrastruktur for framtidens næringsliv at Hallvika og Gurihola er nevnt. Da blir det litt rart at ikke Eiterfjorden er nevnt. Arealet i botn av Eiterfjorden ble oppkjøpt av Måsøy kommune for en del år siden. Dette arealet ble da reservert til et landbasert smoltanlegg for laks og utbygger hadde da 5 år for å komme i gang. Denne tidsperioden må jo være over for lengst og arealet må jo kunne være med i fremtidens arealutnyttelse.</p>	<p>Innpillet tas med til arbeidet med kommuneplanens arealdel.</p>
<p>Reindriftsnæringen skal fortsatt ha gode rammer? Reindriftsnæringen er etablert i Karasjok/Kautokeino og kommer med reinen på sommerbeite i 6 mnd. ute med kysten og også til Måsøy. Vi formoder at skattemessig er det lite som tilfaller kommunen annet enn kanskje litt eiendomsskatt og innkjøp i perioden. Rein på sommerbeite bør jo fortsette som før, men dette er ingen næring for kommunen.</p>	<p>Lov om planlegging og byggesaksbehandling, Kapittel 3 Oppgaver og myndighet i planleggingen, §3.1 litra c. <i>Innenfor rammen av § 1-1 skal planer etter denne lov sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv.</i></p>
<p>Det er lite problematisert at vi er på tur inn i den såkalte «eldrebølgen» og hvor mye dette vil berøre kommunen fremover.</p>	<p>Aldersfordelingen er behandlet i Kunnskapsgrunnlaget. <i>Leve godt – leve lenge</i> er ett av fem definerte satsingsområder i planprogramutkastet. Mål og tiltak som til slutt vil utgjøre vesentlige elementer i kommunens eldrepolitikk, vil bli utarbeidet i samfunnsdelen under dette satsingsområdet.</p>
<p>Industri for marine/ maritime næringer. Vi forutsetter at i disse betegnelse er skipsverkstedet inkludert. Dette har vært en av grunnpilarene for flåten gjennom mange, mange år og må fortsette og forsterkes.</p>	<p>Skipsverkstedet inngår i betegnelsen.</p>

Norges vassdrags- og energidirektorat	Kommentar og innstilling
<p>NVE viser til oversendelse av høringsdokumenter datert 15.05.2020.</p> <p>Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) er nasjonal sektormyndighet med innsigelseskompetanse innenfor saksområdene flom-, erosjon- og skredfare, allmenne interesser knyttet til vassdrag og grunnvann, og anlegg for energiproduksjon og framføring av elektrisk kraft. NVE har i tillegg fått ansvar for å bistå kommunene med å forebygge skader fra overvann gjennom kunnskap om avrenning i tettbygde strøk (urbanhydrologi) og veiledning til kommunal arealplanlegging.</p> <p>De interesser og fagområder vi er satt til å forvalte vil i særlig stor grad komme i berøring med kommuneplanens arealdel. Vi viser i denne sammenheng til NVEs innspill til kommunal planstrategi 2020-2023 datert 24.04.2020 (se vedlegg).</p> <p>NVE har ikke ytterlige merknader.</p> <p><i>Måsøy kommunes saksbehandlers kommentar: NVEs innspill til kommunal planstrategi er gjengitt nedenfor.</i></p>	
<p>Klimautfordringer og naturfare</p> <p><u>Arealplaner:</u></p> <p>Arbeidet med kommunal planstrategi legger blant annet føringer for kommunens arealplanlegging i flere år framover. Planstrategien skal omtale behov for oppdatering av eksisterende eller utarbeiding av nye planer i lys av forventede klimaendringer og tidligere uønskede naturhendelser. Arealdelen er et svært viktig styringsredskap for samfunnsutvikling og bør derfor prioriteres høyt. Arealdelen for Måsøy kommune er vedtatt i 2000 og samfunnsdelen i 2013. Kommunedelplan for Havøysund sentrum er vedtatt i 2001.</p> <p>Det er veldig positivt at Måsøy kommune nå legges opp til full revisjon av gjeldende kommuneplan, samt revisjon av kommunedelplan for Havøysund sentrum i innværende kommunestyreperiode og at FNs 17 bærekraftsmål skal være en del av grunnlaget for samfunns- og arealplanleggingen (side 6 i høringsdokumentet).</p> <p>Kommunen har erfaring og utfordringer med snøskred, steinscred og steinsprang blant annet i Havøysund området.</p> <p>Utfordringer med overvann bør også belyses i kommuneplanens arealdel. Ved revidering av arealplaner anbefaler vi -eksempelvis- at kommunen legger vekt på helhetlig forvaltning i nedbørfelt, vurderer behovet for overordna overvannsplaner og planlegger den kommunale utviklingen slik at man unngår å bygge seg inn i nye utfordringer knyttet til naturfare.</p>	<p>Tas til etterretning.</p>

<p><u>Overordnet ROS og klimatilpasning:</u> NVE mener at planstrategien også bør gi tydelige føringer for hvordan kommunen skal arbeide med den overordnede ROS-analysen i kommunen, slik at faren for flom og skred blir identifisert på overordnet nivå i kommunen. NVE forventer at Måsøy kommune går gjennom sine respektive tettsteder/ utbyggingsområder, og analyserer hvilke områder som er sårbare for videre utbygging/fortetting knyttet til skred, flom- og overvannsutfordringer i små nedbørfelt. Områder der man har bygd seg inn i flomutfordringer (eller områder der man er i ferd med å gjøre dette) er viktig å identifisere.</p> <p>I den sammenheng vil vi informere om at kommunen kan søke NVEs tilskuddsordning til kartlegging av kritiske punkt i bekker og bratte vassdrag. Kartleggingen tar utgangspunkt i NVEs retningslinjer 3/2015 – Flaumfare langs bekker. Råd og tips om kartlegging.</p> <p>Arbeidet med klimatilpasning skal bidra til at samfunnet blir bedre rustet til å møte klimaendringene. Klimatilpasning handler om å ta hensyn til dagens og fremtidens klima. Klimaprofil for Finnmark gir et kortfattet sammendrag av klimaet, forventede klimaendringer og klimautfordringer i denne delen av landet. Klimaprofilen finnes på www.klimaservicesenter.no. Klimaprofilen er et viktig kunnskapsgrunnlag og hjelpemiddel i kommunens overordnede planlegging.</p> <p>Måsøy kommune ligger innenfor et område hvor det forventes mer og mer intens nedbør, flomvannføringen, overvann og stormflonivået som vil påvirke natur og samfunn både på kort og på lang sikt.</p>	<p>Tas til etterretning.</p> <p>Måsøy kommune vurderer om søknad om tilskudd skal sendes.</p> <p>Klimaprofil Finnmark tilføyes listen over relevante referansedokumenter.</p>
<p><u>Overvann-veiledning:</u> Det vises i denne sammenhengen til de «<i>Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023</i>» jevnfør Pbl §6-1, om hensyn til og håndtering av overvann og om hvordan problematikken kan håndteres (vedlegg, spesifikk side 27).</p> <p>«<i>Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning</i>» (vedlegg, spesifikk 4. om <i>Klimatilpasning</i>) skal også legges til grunn ved kommunal planlegging jevnfør Pbl §6-2.</p>	<p>Retningslinjene er i vedlegg C.</p>

Forum for natur og friluftsliv	Kommentar og innstilling
<p>Innspill til kommuneplanens samfunnsdel <i>Dette brevet sendes på vegne av 4H Finnmark, DNT Hammerfest og Omegn Turlag og Naturvernforbundet i Finnmark.</i></p> <p>Forum for natur og friluftsliv i Finnmark er kjent med at Måsøy kommune har forfattet et høringsutkast til kommuneplanens samfunnsdel i den anledning ønsker vi å komme med noen innspill.</p> <p>Forum for natur og friluftsliv i Finnmark er et samarbeidsnettverk for ulike natur- og friluftslivsorganisasjoner og det er på denne bakgrunn vi i det følgende vil gi våre innspill.</p>	
<p>Målsettinger med planarbeidet pkt 2.1 Samfunnsdelens effektmål «Arealstrategiene ivaretar både næring, folkehelse, samferdsel, stedsutvikling og klima». FNF Finnmark ønsker å påpeke at det ikke nevnes tilrettelegging for, eller bevaring av områder for friluftsliv. Friluftsliv har en svært god effekt på folkehelse og bolyst. Ved å være bevisst fordelene friluftsliv gir i form av bedret folkehelse kan kommunen få stort utbytte av å tilrettelegge for mer aktivt friluftsliv. En befolkning som er mer aktiv innen friluftsliv vil kreve mindre helseutgifter. Daglig aktivitet i sentrumsnære områder i form av friluftsliv vil kunne gi bedre fysisk og mental helse. I tillegg til helsegevinstene vil økt friluftsliv ikke øke kostnadene til kommunen i form av store anleggsarbeider som idrettsbaner.</p>	<p>Tilrettelegging for friluftsliv er viktig både for folkehelsen og stedsutviklingen, jfr effektmålene. Innspillet tas til etterretning ved at ordlyd om friluftsliv tilføyes i planprogrammet og selve planen.</p>
<p>3.2 Statlige forventninger, retningslinjer samt veiledere FNF Finnmark savner «Regjeringens handlingsplan for friluftsliv» utgitt juli 2018 av Klima- og miljøvernminister Ola Elvestuen.</p> <p><i>Regjeringen ønsker at så mange som mulig utøver friluftsliv jevnlig. Friluftsliv gir oss økt livskvalitet og bedre helse, og er en levende og sentral del av den norske kulturarven og nasjonale identiteten.</i></p> <p>Måsøy kommune er en naturkommune med gode muligheter og arealer for friluftsliv.</p> <p><i>Handlingsplanen er utarbeidet av alle departementene i fellesskap. Handlingsplanen viser, sammen med stortingsmeldingen om friluftsliv fra 2016, regjeringens viktigste prioriteringer og tiltak innenfor dette feltet i årene som kommer.</i></p>	<p>Dette framkommer av SWOT pkt 4.8.</p>

<p>4.2 Overordnede forhold som berører sjømatnæringen</p> <p>FNF Finnmark er svært skeptiske til den gamle og utbredte metoden for oppdrettsanlegg med åpne merder i sjø og fjord. Slik åpne anlegg skaper store konsekvenser for villfisk som laks, sjørøye, sjørørret, kysttorsk og havbunnen. Næringen er av de største kildene til forurensning av fjord og sjø i form av utslipp av lusegift, fôr, fiskemøkk, lakselus og ILA. FNF Finnmark oppfordrer Måsøy kommune til å gjøre sin del for å redusere slike konsekvenser for naturen i form av strengere krav til næringen. Landbasert oppdrett anses som interessant, men det må stilles krav til plassering og utslipp.</p>	<p>Uttalelsen nevner ikke positive sider ved oppdrett, som verdiskapning og sysselsetting. Oppdrett er viktig for den samlede, globale sjømatproduksjonen, for å uttrykke sult og for å fremme god helse, jfr bærekraftsmålene 2 og 3. Etablering av nye oppdrettslokaliteter skal gjennomføres i samsvar med gjeldende lov og forskrift. Se bærekraftsmål nr 14 under liv under vann.</p>
<p>4.6 Bærekraftsvurdering, Miljø og klima</p> <p>Ren energi for alle</p> <p><i>Måsøy kan utvide fornybar, både vindkraft, hydrogen og solenergi.</i></p> <p>FNF Finnmark er skeptiske til å tilrettelegge for vindkraft. Praksis med etablering av vindkraft i dag er at anleggsområder for vindkraft ikke ligger i områder avsatt til industri, langs eksisterende inngrep eller i områder der naturen allerede er forringet. Vindkraft planlegges hovedsakelig i sårbar og verdifull natur. Mange av disse lokasjonene har store egenverdier som er uforenlig med utbygging, som i tillegg til turbiner omfatter veinett og kraftlinjer som stykker opp og drenerer området. Arealinngrep er den desidert største akutte trusselen mot natur og arts mangfold både nasjonalt og globalt.³ Vindkraft er industri og skal derfor ligge i industriområder. En turbin på 110 meter i navhøyde inneholder ca. 2 500 liter olje. Et potensielt utslipp fra denne høyden vil være katastrofal for natur- og vannområdene, samt for insekter og dyr. Turbiner vil i tillegg til å være potensielle kilder for oljeforurensning også være kilder for utslipp i form av avflassing av turbinbladene og turbintårnet. Alle turbinbladene har et eller flere ytre beskyttende lag av polyuretan med tilsetninger av UV absorberende kjemikalier. Etter noe tid vil disse ytre lagene slites av og spres i området. Det vil i tillegg være nær umulig å tilbake stille naturen til opprinnelig tilstand etter endt konsesjon. Konstruksjonene vil etter endt levetid være nær umulig å resirkulere. Noe som i stor grad vil føre til økt behov for avfallslagring.</p>	<p>Vindkraftutbygging er gjenstand for konsekvensutredning.</p>

<p>Stopp klimaendringene FNF Finnmark er positive til Måsøy kommunes mål om å elektrifisere kjøretøyparken.</p>	<p>Tas til informasjon. Planprogrammet tydeliggjør en offensiv satsing for å stoppe klimaendringene.</p>
<p>Livet under vann FNF Finnmark er fornøyd med at kommunen skal tilrettelegge slik at marine/maritime aktører kan opptre miljøvennlig. Hvilke aktører har kommunen samarbeid med slik at strandrydding fortsetter? Er dette en årlig hendelse? Strandrydding er et svært godt tiltak for å nå flere mål, bevissthet om søppel, reinere hav, økt kunnskap og kompetanse om søppelets virkninger på havmiljø.</p>	<p>Detaljene rundt strandrydding må avgjøres senere.</p>
<p>Liv på land FNF Finnmark er fornøyd med kommunens intensjon om å vektlegge naturmangfold i arealdisponering. Bevaring av vilkår for jakt, fiske og bærplukking, og naturen som en arena for fritid og reiseaktiviteter. Styrke bevissthet om sammenhengen naturmangfold og kulturlandskap. Er gode mål. FNF-F håper Høtten barnehage deltar på prosjektet humle-/biehotell. FNF ønsker Høtten barnehage lykke til.</p>	<p>Tas til informasjon. Bærekraftsmålet Liv på land er viktig for å bevare grunnlaget for et fortsatt rikt friluftsliv.</p>
<p>Ansvarlig forbruk og produksjon FNF Finnmark er positive til at Måsøy kommune skal bevisstgjøre betydningen av forbruk i skoleundervisning. Kan dette målet også utføres ved en strandryddedag i regi av skoleverket i kommunen?</p>	<p>Måsøy kommune må komme tilbake til nøyaktig hvordan Måsøyskolen velger å arbeide med dette.</p>
<p>Økonomi FNF-F henviser til punkt 4.2 Overordnede forhold som berører sjømatnæringen lengere opp i høringen.</p>	<p>Tas til informasjon.</p>
<p>Bærekraftige byer og samfunn Måsøy kommune ønsker å stimulere frivilligheten til innsats for samfunnet. Hvordan kan natur- og friluftslivsorganisasjonene bidra?</p>	<p>Gjennom medvirkning til utviklingen av samfunnsdelen, og ved å øke aktiviteten blant innbyggerne.</p>

<p>4.8 Sterke sider, sårbarheter, muligheter og trusler (SWOT)</p> <p>Sterke sider</p> <p>FNF Finnmark er enig i at en av Måsøys styrker er muligheten til å utøve friluftsliv og sportsfiske. FNFF oppfordrer kommunen til å vise frem på en mer tydelig måte enn i dag hvilke muligheter det er for friluftsliv, turstier, gang- og sykkelstier, lekeområder og tilrettelegging og merking for tilgang til natur- og rekreasjonsområder i kommunen. De nevnte punktene er viktige elementer for å øke trivsel og folkehelse i kommunen. På nettsiden til kommunen per 22.05.2020. finner man tilsvarende informasjon linken «om kommunen», det er likevel mangler i med tanke på det nevnte over. Forslag fra FNF-F vil være å løfte frem slike opplysninger til hovedsiden av kommunens nettside.</p>	<p>Tas til etterretning ved at kommunen vil vurdere en ny presentasjon av friluftslivsmuligheter når tiden er moden for det.</p>
<p>4.8 Sterke sider, sårbarheter, muligheter og trusler (SWOT)</p> <p>Svake sider</p> <p>Måsøy kommune nevner folkehelse som en av kommunens svake sider. FNF-F referer til punkt 2.1 og 3.2 over, og legger til; bruken av friluftsliv, turstier, gang- og sykkelstier, lekeområder og tilrettelegging og merking for tilgang til natur- og rekreasjonsområder kan økes. Slike tiltak kan øke helseeffekten i kommunen. Synliggjøring av slike muligheter på nett kan være en drivende faktor. Det vil også være mulig å tilrettelegge aktiviteter slik at kommunen blir mer attraktiv for tilreisende turister. Fylket, ved fylkesråd for plan, økonomi og kultur, Anne Toril Eriksen Balto, har 20.5.2020 gjennomført et dialogmøte om friluftsliv med Friluftsrådene og Forum for Natur og Friluftsliv (FNF) som de anser å ha en sentral rolle i utviklingen av friluftslivet i fylket. Fylkeskommunen har et nært samarbeid med aktørene på en rekke områder og ønsket nå å se på mulighetene for videreutvikling. Formålet med møtet var å bli bedre kjent, bli informert om Friluftsrådernes og FNFs arbeid, og å gi rom for dialog rundt utfordringer og muligheter for friluftslivet i Troms og Finnmark.</p> <p>Her ble det også etterspurt et systematisk samarbeid mellom de frivillige organisasjonene om utvikling av aktivitetstilbud i kommunen. Et slikt samarbeid er mulig. Et lite eksempel på at reiselivet kan gi et bidrag til beste for lokalsamfunnet: På Kirkenes har Hurtigruten, gjennom samarbeid med ildsjeler i Naturvernforbundet, bidratt til å forbedre turstien på Prestøya gjennom merking, og oppdatering av fugleplakatene. Kommunen bidro også med iverksettingen.</p> <p>Systematisk samarbeid med reiselivet, med aktiv og positiv støtte fra kommunen, kan gi store effekter ved å gjøre kommunen mer attraktiv å bo og leve i, og å besøke.</p>	<p>Se forrige pkt om, sterke sider.</p>

<p>Muligheter</p> <p>Måsøy kommune ser på utvidelse av vindkraft med en-tre nye vindindustriområder som en mulighet for fremtiden. FNF-F viser til punkt over: 4.6 Bærekraftsvurdering, Miljø og klima, Ren energi for alle. FNF-F gjentar en skepsis til å tilrettelegge for vindindustri i kommunen, sett i lys av konsekvensen det vil ha for natur og friluftsliv.</p>	<p>Ut fra et overordnet bærekraftperspektiv, jfr PBL §1-1 om å fremme bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner, samt § 3.1 litra c om å legge til rette for verdiskaping og næringsutvikling og litra g ta klimahensyn gjennom løsninger for energiforsyning og transport, velger kommunedirektøren å anbefale at utbygging av vindkraft vurderes videre.</p>
<p>8. Gjennomgående perspektiver</p> <p>8.2 Folkehelse</p> <p>FNF-F ønsker å minne på friluftsliv som kilde til bedret folkehelse. Se punkt 2.1 og 3.2 over.</p>	<p>Tas til etterretning. Forbindelsen friluftsliv som virkemiddel for bedre folkehelse synliggjøres i planprogrammet.</p>
<p>9. Arealstrategi</p> <p>9.1 Overordnede forhold</p> <p>Fornybar energi som vindkraft med annet, bør legges til områder avsatt til industri, langs eksisterende inngrep eller i områder der naturen allerede er forringet. Areal til oppdrett bør være av en slik karakter at sjøbunn og villfisk ikke blir skadelidende. Dette kan kun nås gjennom strenge krav til næringen.</p> <p>9.2 Andre forhold</p> <p>FNF-F er positive at arealdelen skal ta hensyn til naturmangfoldet. Vi skulle gjerne sett en større ambisjon om å verne utsatt og verdifull natur i kommunen.</p>	<p>Vindkraftutbygging og oppdrett er gjenstand for konsekvensutredning og planprosesser i regi av kompetent myndighet.</p> <p>Vern av natur i Måsøy framkommer av kunnskapsgrunnlaget for denne planprosessen. Kommunen har hele fire naturreservater, som er den strengeste formen for områdevern. Et femte område er foreslått.</p>

Måsøy senterparti	Kommentar og innstilling
FNs bærekraftsmål må bli styrende ikke bare i navnet men også i gavnet. Vi må ikke ødelegge naturen for å redde klimaet. Ta vare på det lille som er igjen av natur. Ta ansvar for at vi er en kommune med mye uberørt natur, sjøfuglkolonier, samisk kultur, villfisk osv.	Planprogrammet ivaretar dette innspillet.
s11: God standard på vann i Måsøy. Dette gjelder ikke for Tufjord der vannkvaliteten er svært dårlig.	Det jobbes med en forstudie for å få nytt vannverk i drift, jfr Kunnskapsgrunnlaget.
s12: Nasjonal ramme for vindkraft ble skrotet i 2019 og bør ikke være med i planprogrammet. Som vertskommune for Nasjonal Turistveg er det viktig å ta hensyn til at vindkraft langs vegen kan føre til at statusen som Nasjonal turistveg blir annullert og dermed skape store negative ringvirkninger for turismesatsningen i kommunen.	Vindkraftutbygging er gjenstand for konsekvensutredning. Konsekvenser for andre næringer inngår i dette. Hvorvidt vindkraft annullerer status som nasjonal turistveg, må stå for uttalers egen regning.
S12 Miljø og klima: Kartlegging av naturmangfold i kommunen bør være med.	Naturmangfold ivaretas gjennom bærekraftsmålene 14 og 15.
S15 Samarbeid. Ha årlig dialog/konsultasjonsmøter med reindrifta.	Dialog inngår i tiltak som følger av bærekraftsmål 10/16
Måsøy Senterparti: Vi håper at en naturmangfoldplan kan komme på plass. Vi ser og at vindkraft er svært inngripende i kommunen for friluftsliv, reindrift og naturbasert turisme. Måsøy Senterparti mener at vi har gjort vårt for det grønne skiftet i Måsøy kommune ved å ofre Havøygavlen til industriområde, her må også andre kommuner bidra. I etableringsperioden er det positive ringvirkninger for noen bedrifter i kommunen, mens andre sannsynligvis må legge ned driften. I tillegg ser vi at større områder utenfor selve industriområdet også blir berørt (området rundt kirkegården) og skaper mistrivsel og store naturendringer som man ikke har regnet ut i forhold til klima og tap av natur.	Vindkraftutbygging er gjenstand for konsekvensutredning.
Sjøsamiske interesser: Kartlegge og gjenoppbygge kysttorsken og andre fiskearter og fiskegrunner/gyteområder i kystnære strøk for utvikling av ny tradisjonell næring.	Usikkert hva menes med «ny tradisjonell næring».

S19: Næringsaktiviteten og kommersiell virksomhet er 'eksistensgrunnlaget vårt'.» Rettes til er 'grunnlaget for økonomien i kommunen.	Setningen er korrekt i et planmessig, overordnet bærekraftperspektiv, og opprettholdes
Lavterskel, digital medvirkning – innspill via «knapp» på kommunens nettside. Hvor er denne? Når kommer den?	Høsten 2020.
Distriktene er viktig for Måsøy med store ressurser og arbeidsplasser, ikke kun et sterkt sentrum Havøysund.	Kunnskapsgrunnlaget gir en detaljert beskrivelse av hele kommunen, herunder ressurser og arbeidsplasser. Planprogrammet og planprosessen er innrettet for å ivareta hele kommunen.

Arktisk utsikt AS	Kommentar og innstilling
<p>s 19: Muligheter: Utvide vindkraft med 1-3 nye vindparker. Sterke sider: Gode erfaring som vertskap for vindkraft</p> <p>Til dette: Arktisk Utsikt har hatt svært dårlig erfaring med reetablering av vindkraftverk. Stenging av området under reetablering har ført til at tilgangen for kunder til bedriften har blitt og blir svært begrenset. Uforutsigbart i forhold til konsesjon som er gitt på 30 år som etter kort tid må fornyes på grunn av at parkens levetid kun er 20 år. Dette må kommuniseres tydelig ut til berørte slik at man ikke får overraskelser på veien som gir store negative konsekvenser.</p> <p>Berørte parter må bli inkludert når store prosjekter planlegges og igangsettes.</p> <p>Kommunen må og tenke om det alltid er de store prosjektene som skal vinne og være bevisste på hva man vil tape, eventuelt er villig til å ofre, for å få et slikt prosjekt i havn. Store prosjekt for enhver pris?</p>	<p>Det er beklagelig at reetableringen har medført manglende forutsigbarhet for Arktisk utsikt AS.</p> <p>Kommunen har informert om tiltaket, og vil vurdere hvordan slik informasjon skal gis i framtidige, lignende situasjoner.</p> <p>Se kommentarer og innstilling til andre uttalelser om vindkraft og klima i dette dokumentet.</p>

Gruppe (77) med tilknytning til Snefjord	Kommentar og innstilling
<p><i>Saksbehandlers kommentar: Uttalelsen inneholder flere kart og figurer, og kan ikke gjengis her. Uttalelsen følger vedlagt.</i></p>	<p>Etablering av vindkraft er gjenstand for konsekvensutredning i hvert enkelt tilfelle, jfr. PBL.</p>
<p>Uttalelsen er underskrevet av 77 personer som alle har tilknytning til grendene rundt Snefjord.</p>	<p>Planprogrammet følger opp Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023, hvor reduksjon i utslipp av klimagasser er et gjennomgående tema.</p> <p>Utslippsmålene er fastsatt i Lov om klimamål §3 (sitat): <i>Målet skal være at utslipp av klimagasser i 2030 reduseres med minst 40 prosent fra referanseåret 1990.</i> Sitat slutt.</p> <p>Ut fra et overordnet bærekraftperspektiv, jfr PBL §1-1 om å fremme bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner, samt § 3.1 litra c om å <i>legge til rette for verdiskaping og næringsutvikling</i> og litra g <i>ta klimahensyn gjennom løsninger for energiforsyning og transport</i>, velger kommunedirektøren å anbefale at utbygging av vindkraft vurderes videre.</p>

Sametinget	Kommentar og innstilling
<p>Sametingets rolle i planarbeid</p> <p>Sametinget har ansvar for å påse at samiske interesser blir vurdert ut ifra et helhetlig perspektiv ved planlegging etter LOV-2008-06-27-71, Lov om planlegging og byggesaksbehandling (Plan- og bygningsloven). Et viktig hensyn som skal ivaretas i planlegging etter loven er å sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutvikling og samfunnsliv, jf. §3-1c).</p> <p>Sametinget har utarbeidet en planveileder "Veileder for sikring av naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv ved planlegging etter plan og bygningsloven (plandelen)". Planveileder konkretiserer hensyn som bør og må tas i planleggingen for å sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv og er relevant i forbindelse med kommunal planlegging. Vi er fornøyd med at Måsøy kommune allerede har tatt inn Sametingets planveileder i planprogrammet og håper at kommunen bruker den aktivt.</p>	<p>Tas til informasjon.</p>
<p>Planprogrammet for kommuneplanens samfunnsdel</p> <p>Måsøy kommune er en del av det tradisjonelle samiske bosettingsområdet. Både samiske næringer, kulturminner og stedsnavn er til stede i kommunen. Det er et godt utgangspunkt for arbeidet når kommunen skriver at samisk næring og kultur har en stor plass i Måsøy. I det følgende gir vi innspill på hvordan hensynet til det samiske samfunnet kan konkretiseres i det forestående arbeidet.</p> <p>Planprogrammet for kommuneplanens samfunnsdel gir en god beskrivelse av utfordringer og muligheter for Måsøysamfunnet. Det gis innblikk til demografisk utvikling, forholdene som berører sjømatnæringen og utfordringer for kommunaltjenesteyting og økonomi. I tillegg gis det en vurdering av Måsøy kommunens situasjon i forhold til FN's bærekraftsmål, ulike scenarier for fremtid og SWOT-analyse.</p> <p>På bakgrunn av situasjonsbeskrivelse foreslås det fem satsingsområder: infrastruktur for fremtidens næringsliv, boliger, unge mennesker, fornybar energi og samletema for bolyst leve godt- leve lenge. I tillegg til de nevnte satsingsområdene skal samfunnsdelen inneholde også arealstrategier. Den beskrivende delen gir lite informasjon om muligheter og utfordringer for den samiske befolkningen i kommunen. Vi ber derfor at kommunen i arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel vektlegger kunnskapsinnhenting om samiske samfunnsforhold og næringer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • utviklingstrekk blant den samiske befolkningen i kommunen, • utviklingstrekk og utfordringer for samiske næringer i kommunen som fjordfiske, reindrift, landbruk og utmarksnæringer 	<p>Tas til informasjon.</p> <p>Kunnskapsgrunnlaget ansees dekkende for arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel. Måsøy kommune vil fortsette å styrke bevisstheten om den samiske befolkningen og samiske næring, og legge til grunn for planarbeidet. SAMINOR er ett eksempel på kunnskapskilder som vi legger til grunn for planlegging, ikke minst i utviklingen av kommunedelplaner. Måsøy kommune avventer også konklusjonene fra forsoningskommissjonens arbeid.</p>

<ul style="list-style-type: none"> • status, muligheter og utfordringer i forhold til samisk språk og kultur i barnehage og skole • behov i befolkningen for tiltak som kan bidra til å ivareta og styrke den samiske identiteten hos barn og voksne • behov for å utrede folkehelseutfordringer blant den samiske befolkningen <p>For Sametinget vil det være viktig at retten til samiskopplæring blir konkretisert i kommunale planer. Sametinget ber at kommunen kartlegger behovet for samisk opplæring både i skole og barnehage. Vi ber at kommunen vurderer tiltak som vil gjøre det lettere for samiske foreldre til å velge samisk språk for sine barn ved skolestart. I tillegg bør overgangen i samiskopplæring imellom barnehage og skole sikres.</p> <p>Vi registrerer et ønske i kommunen om å satse på arealkrevende, fornybar energi slik som hydrogenproduksjon som er tilknyttet vindkraftanlegg. Sametinget ber at kommunen i utforming av arealstrategier involverer berørte reinbeitedistrikter i arbeidet i en tidlig fase, slik at deres behov og utfordringer kommer til syne. Sametinget ser at det er en del utfordringer knyttet til store vindkraftprosjekter.</p>	<p>Måsøyskolen og Høtten barnehage forholder seg henholdsvis til gjeldende læreplan og rammeplan. Ved behov tilpasses undervisningen i både skole og barnehage ved å tilrettelegge for samiskopplæring i henhold til gjeldende regelverk. Bemanningen i Måsøyskolen har per dags dato ikke kompetanse til å gi tilbudet selv. Kommunen kjøper derfor tjenesten.</p> <p>Reindriftsnæringen har fått planprogrammet til uttalelse.</p>
<p>Medvirkning</p> <p>I planprogrammet for kommuneplanens samfunnsdel legges det opp til en bred medvirkningsprosess med både folkevalgte og kommunens befolkning for øvrig. Tidsrammen for arbeidet er derimot stram. Høringsutkastet skal foreligge allerede ved utgangen av året 2020. Sametinget oppfordrer kommunen om å bruke tid på å sikre medvirkning i planarbeidet slik samfunnsplanen vil reflektere behovene for hele kommunesamfunnet fremover.</p> <p>Sametinget ønsker også å minne om Plan- og bygningslovens § 5-1 andre ledd, om kommunens ansvar å "sikre medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging". Også Sametingets planveileder, kapittel 4. i bokstav e) understreker at de som legger frem planer bør "iverksette aktive tiltak for å sikre reel medvirkning der siktemålet er å oppnå informert samtykke fra direkte berørte samiske interesser og lokalsamfunn, herunder samiske barn".</p> <p>Sametinget ser medvirkning fra samiske interesser som viktig og verdifullt i planarbeid. Samiske interesser og lokalsamfunn vil kunne være reinbeitedistrikt eller siida, bygdelag, utmarkslag, laksefiskelag, sauebeitelag, forening og andre interesseorganisasjoner. Sametinget anmoder kommunen i det påfølgende planarbeidet aktivt legger til rette for medvirkning fra samiske lokalsamfunn. Vi ber at kommunen også tar i bruk samisk tradisjonell kunnskap, lokale kunnskap og forståelser på lik linje med forskningsbasert kunnskap.</p>	<p>Framdriftsplanen justeres.</p> <p>Samtlige gruppering og organisasjoner er invitert til å bidra til dette planprogrammet. Tilsvarende involvering vil gjelde gjennom hele planprosessen.</p> <p>Måsøy kommune er veldig mottakelig for ytterligere kunnskap om samisk tradisjon, lokale forhold og annet som samiske interesser måtte tilføre planprosessen.</p>

Samiske adressenavn og innsamling av samiske stedsnavn

Etter matrikkellova er kommunen offisiell adressemyndighet, og skal vedta adressenavn innenfor egen kommune. Sametinget ber at kommunen i forbindelse med planstrategiarbeidet vurderer også behovet for tiltak for å få flere adressenavn på samisk samt tiltak for å samle inn samiske stedsnavn. Adressenavn, eller veinavn, blir skiltet, og er dermed en sterk synliggjøring av språk, noe som ville være med på å styrke de samiske språkenes status, samt bidra til anerkjennelse av den samiske historien og språket.

Sametinget vil oppfordre kommuner om å foreslå adressenavn på samisk i områder der det er eller har vært samisk bosetning. Sametinget vil også oppfordre kommuner til innsamling av samiske stedsnavn innen sin kommune. Sametinget har prosjektmidler til innsamling av stedsnavn, og kan også kurse kommuner og språksentre om innsamling av stedsnavn.

Se vedlegg for mer informasjon.

Måsøy kommunes saksbehandler: Vedlegget om stedsnavn følger vedlagt.

Kommunedirektøren tilrår at undersøkelse av status angående offisielle adressenavn og stedsnavn i kommunen, blir et eget tiltak i samfunnsdelen.

Lov om stadsnavn (sitat):
Lova skal sikre omsynet til norske, samiske og kvenske stadnamn i samsvar med nasjonalt lovverk og internasjonale avtaler og konvensjona.

Troms og Finnmark fylkeskommune	Kommentar og innstilling
<p>Troms og Finnmark fylkeskommune skal som regional planmyndighet veilede og bistå kommunene i deres planleggingsoppgaver. Ved utarbeidelse av kommuneplaner og reguleringsplaner skal fylkeskommunen ivareta interesser som berører kulturminne-, kulturmiljø- og landskaphensyn, friluftsliv, samordnet bolig- areal- og transportplanlegging, kjøpesenter, regional plan eller planstrategi, barn og unges interesser, universell utforming, fylkesveger, havbruksinteresser og akvakultur. Etter folkehelseloven har fylkeskommunen også et ansvar for å ivareta folkehelse i planleggingen og samfunnsutviklingen. FNs bærekraftsmål og klimaloven legges til grunn for fylkeskommunens vurdering av plansaker.</p>	<p>Måsøy kommune presenterte planprogrammet for Regionalt planforum i nettmøte i april 2020.</p>
<p>Planfaglig uttalelse:</p> <p>Troms- og Finnmark fylkeskommune mener at planprogrammet som Måsøy kommune legger frem er et bra utgangspunkt for arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel. I tråd med Plan- og bygningsloven § 4-1 definerer kommunen formålet med planleggingen, beskriver de nasjonale og regionale rammene for arbeidet, behovet for utredninger og gir en oversikt over muligheter for medvirkning. Planprogrammet er tydelig og konkret, noe som vil gi et godt grunnlag for det videre arbeidet.</p> <p>Planleggingen skal stimulere den fysiske, miljømessige, økonomiske, sosiale, kulturelle og estetiske utviklingen i kommunen, og sikre befolkningen muligheter for påvirkning av kommunens utvikling. Troms og Finnmark fylkeskommune minner om at en god prosess vil danne grunnlag for aktiv bruk og forvaltning av kommuneplanens samfunnsdel, samt gi legitimitet og nytteverdi for planleggingen. En helhetlig oversikt over utviklingen i kommunen bidrar til å skape felles forståelse av hvilke utfordringer og muligheter Måsøy-samfunnet står overfor i fremtiden.</p> <p>Kommuneplanens samfunnsdel skal behandle langsiktige utfordringer, herunder miljømessige utfordringer og utfordringer knyttet til universell utforming, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon, for sektorene og for utvalgte målgrupper. Den bør inneholde en beskrivelse og vurdering av alternative strategier for samfunnsutvikling, sektorenes virksomhet og langsiktige arealbehov, og ta stilling til hvilken strategi kommunen vil legge til grunn. Hensikten med det siste er å beskrive sammenhengen mellom de langsiktige mål og strategier som trekkes opp i samfunnsdelen, og de fysiske konsekvensene. Arealstrategien i den kommunale planstrategien vil være en viktig premiss for samfunnsdelen fordi den har betydning for utviklingen av samfunnstjenestene i kommunen.</p>	<p>Tas til informasjon.</p> <p>Tas til etterretning.</p> <p>Tas til etterretning.</p>

<p>Det er bra at overordnede føringer ligger som eget vedlegg. Nasjonale forventninger legger føringer for planlegging, også for kommuneplanens samfunnsdel. De nasjonale forventningene til regional og kommunal planlegging ble vedtatt ved kongelig resolusjon 14.mai 2019, se www.planlegging.no. Se også plan- og bygningslovens § 3-1 «Oppgaver og hensyn i planleggingen etter loven».</p> <p>Det er få formalkrav til innholdet i og utformingen av kommuneplanens samfunnsdel. Innholdet vil i hovedsak være styrt av lokale forhold og tilpasses den enkelte kommune, mens prosessen, fasene i planarbeidet og opplegg for medvirkning er styrt etter plan- og bygningsloven.</p> <p>Samfunnsdelen skal med andre ord være et handlingsrettet dokument som peker ut prioriterte satsingsområder:</p> <ul style="list-style-type: none"> • beskrive overordnede mål for både kommunesamfunnet og kommuneorganisasjonen • beskrive og avgrense satsingsområdene • vurdere alternative strategier for å nå målene • ta stilling til hvilke strategier kommunen vil legge til grunn for det videre arbeidet • være et politisk og faglig relevant styringsverktøy for å synliggjøre strategiske plangrep • det skal være tydeliggjøring for de politiske prioriteringer <p>Kommunen har beskrevet de satsingsområdene som skal videreføres i planarbeidet. De temaene som ikke kommer under satsingsområder, bør også vises til i planen. Temaplaner kan utarbeides på ulike nivåer og ha ulik vektning men det bør komme fram i samfunnsplanen at dette er vurdert. FNs bærekraftsmål er også en del av vurderingene i planarbeidet. Kommunen bemerker at en del av disse er utenfor kommunens ansvars- og myndighetsområde. Det er bra at kommunen har vurdert bærekraftsmålene, og at noen av målene vil bli tatt inn i planen. Hensikten med vurderingene er å styrke forståelsen av sammenhengen mellom lokale og globale forhold.</p> <p>Sametingets planveileder blir vektlagt av kommunen i det videre planarbeidet, da samisk næring og kultur har en stor plass i Måsøy kommune. Troms- og Finnmark fylkeskommune er fornøyd med dette.</p> <p>Et arealregnskap kan være et nyttig verktøy å bruke for å få oversikt over fremtidige behov i kommunen. Det bør inneholde oversikt over en forventet samfunnsutvikling, herunder befolkningsutvikling, næringsliv og deres arealbehov, klimautfordringer, jordvern, infrastruktur med mere. Dette regnskapet må være med når arbeidet med kommuneplanens arealdel igangsettes. Det er i arealdelen man utdyper videre arealbehov, samt lokalisering av de forskjellige behovene som samfunnsdelen har gitt oversikt over.</p>	<p>Tas til informasjon. De nasjonale forventningene har hatt stor betydning for utarbeidelse av dette planprogrammet.</p> <p>Dette innspillet er lagt til grunn for denne planprosessen.</p> <p>Ansees ivaretatt i planprogrammet.</p> <p>Tas til etterretning.</p> <p>Tas til informasjon.</p> <p>Tas til informasjon.</p> <p>Betydelige deler av innholdet i arealregnskapet som beskrives her, framgår av kunnskapsgrunnlaget.</p>
--	---

<p>Finnmark fylkeskommune vil videre minne om at kommunen har anledning til å be fylkeskommunen om å arrangere «regionalt planforum», hvor kommunens planer kan drøftes tidlig i planprosessene. Måsøy kommune bør se både statsetater og fylkeskommunen som ressurser og støttespillere gjennom hele planprosessen, men initiativ til medvirkning ligger hos kommunen selv. Fylkeskommunen innkaller statsetater, nabokommuner og andre relevante aktører til regionalt planforum for å diskutere og avklare planspørsmål i planprosessene. Statsetatene har plikt til å møte. Erfaringsmessig er det fornuftig å gjøre dette både tidlig i planprosessene og før planprogram og planforslag sendes på høring. Nærmere informasjon om planforumet finnes på Troms- og Finnmark fylkeskommunes nettsider.</p>	<p>Måsøy kommune har allerede gjennomført et digitalt møte med Troms og Finnmark regionale planforum (23. april 2020).</p> <p>Ytterligere behov for møter med planforum vurderes løpende.</p>
<p>Vannforvaltning: Kommunene har en viktig rolle i vannforvaltningsarbeidet, og har ansvar for å treffe vedtak om gjennomføring av tiltak innen drikkevann, avløp, overvannshåndtering, landbruksforvaltning, arealforvaltning og forurensning. Gjennom planlegging kan kommunen beskytte og ivareta vannmiljøet i og langs vassdrag, innsjøer og fjorder. For kommunen sin prioriteringer med hensyn til vannforvaltning og vannforskriften henvises det til de nasjonale føringene for oppdatering av de regionale vannforvaltningsplanene. Føringene tydeliggjør kommunen sin rolle og hvilke kommunale planområder som bør prioriteres.</p>	<p>Nasjonale føringene for arbeidet med oppdatering av de regionale vannforvaltningsplanene er tilføyd vedlegg C.</p> <p>Kommunens hovedplan for vannforsyning er fra mars 2001. Planens gyldighetsperiode utløp i 2005.</p>
<p>Kommuneplanens samfunnsdel og vannforvaltning: Det er positivt at regional plan for Finnmark vannregion 2016-2021 skal legges til grunn for det videre arbeidet. Vannforvaltningsplanene for Troms og Finnmark vannregion er under revisjon. Oppdaterte planer vil være gjeldende for perioden 2022-2027. Gjennom folkehelsebarometeret kommer kommunen godt ut når det gjelder drikkevannsforsyning. I kunnskapsgrunnlaget kommer det fram at det er mangler på enkelte vannverk og risiko for forurensning i nedbørsfeltet til Havøysund vannverk. Det er positivt at bærekraftsmål nummer seks skal følges ved å sikre vannreserver og at infrastruktur skal vedlikeholdes og videreutvikles. For kommunen sitt videre arbeid med drikkevann henvises det til Mattilsynet sin veileder og kapittel 8 om drikkevann og badevann i de nasjonale føringene for oppdatering av de regionale vannforvaltningsplanene.</p> <p>Status for avløp og renseanlegg for kloakk er ikke nevnt spesifikt i kunnskapsgrunnlaget eller kommuneplanens samfunnsdel. Utslipp av dårlig eller urensset kloakk kan komme i konflikt med drikkevannskilder, brukerinteresser og nærmiljø. For kommunen sitt videre arbeid med avløp henvises det særskilt til kapittel 4 om avløp i de nasjonale føringene for oppdatering av de regionale vannforvaltningsplanene. Hvordan kommunen skal jobbe med vann og avløpsanlegg i kommunen bør konkretiseres gjennom en hovedplan for vann og avløp.</p>	<p>Overordnede rammedokumenter for vannforsyning er oppdatert etter 2005, i tillegg til at risikovurdering og klimatilpasning har fått en større plass i faget.</p> <p>Revisjon av hovedplanen for vann fremmes som tiltak i samfunnsdelen.</p>

<p>Vannforvaltning og vannforskriften i arealplanlegging: For veiledning om hvordan kommunen bør ta hensyn til vannmiljø i arealplanlegging vises det til Miljødirektoratet sin veileder om vannmiljø i arealplanlegging. Denne veilederen må legges til grunn og brukes aktivt i videre arealplanlegging og plankategorier i kommunen.</p> <p>For inkludering av vannforvaltning og vannforskriften oppfordres det til en tett dialog med lokal vannområdekoordinator.</p>	<p>Tas til etterretning.</p>
<p>Klima: Kommunen må i samfunnsdelen gjøre en overordnet vurdering om hvordan klimaendringene vil påvirke langsiktige utfordringer, mål og strategier. Planen skal inkludere overordnet kunnskap om forventede endringer og konsekvenser for samfunnsområder i kommunen, men på dette plannivået er det ikke nødvendig å gjøre detaljert rede for konsekvenser av klimaendringer. Vurderingen skal skille mellom forhold av betydning for arbeidet med kommuneplanens arealdel, og forhold av betydning for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon.</p> <p>Mer informasjon finner dere i Miljødirektoratets veileder «Hvordan ta hensyn til klimaendringer i plan»</p>	<p>Klima er behandlet i planprogrammet, herunder også konsekvenser for sjømatnæringen.</p> <p>Fornybar energi er et eget satsingsområde.</p> <p>Klimatilpasning er omtalt som et overordnet forhold under arealstrategier.</p>
<p>Folkehelse: I kunnskapsgrunnlaget påpeker Måsøy kommune at det forventes en markant økning i aldersgruppen over 67 år. Samtidig skjer det en utflytting av de unge til byområdene/større tettsteder som vil være med å forsterke befolkningskjevhet i kommunen. Helse- og omsorgsdepartementet har blant annet gjennom strategien «Flere år – flere muligheter» satt føringer på kommunens ansvar om å planlegge og utvikle nærmiljø og lokalsamfunn slik at det legges til rette for aktivitet, deltakelse og å være selvhjulpne. Tilrettelegging for eldre kan skje gjennom tjenesteyting og gjennom utvikling av lokalsamfunnet. Troms og Finnmark fylkeskommune mener at det positivt at Måsøy kommune har satt fokus på barn og unge, spesielt med tanke på å skape arbeidsplasser for de unge i kommunen og strategi for tilbake flytting til kommunen. Dette vil på sikt demme opp for fraflytting og negativ utvikling av befolkningssammensetningen. Vi savner en breddetenkning når det gjelder eldre, en tilrettelegging for å være aktiv, å kunne delta i samfunnet, unngå ensomhet og isolasjon, og en sterkere tverrsektoriell tilnærming for utvikling av lokalsamfunnet som er tilpasset hele befolkningen i kommunen. De eldre er ikke en homogen gruppe, noen vil være friske i 15-20 år etter pensjonsalderen, og ønsker å involvere seg i samfunnsutvikling, kunne oppholde seg i nærmiljøet, bruke ulike fasiliteter og medvirke i ulike prosesser. I samfunnsdelen vil det være viktig at de eldres stemmer blir synliggjort. Dette kan gjøres ved å tilrettelegg en medvirkningsarena for de eldre gjennom for eksempel</p>	<p><i>Flere år – flere muligheter</i> Regjeringens strategi for et aldersvennlig samfunn (2016) tilføres referansedokumentlisten.</p> <p>Planprogrammet videreutvikles for å sikre at aldersutviklingen i samfunnet reflekteres i større bredd.</p> <p>Eldre/seniorer er invitert til medvirkning på lik linje andre særgrupper (barn og unge, det samiske samfunnet, reindriftsutøvere, innvandrere etc).</p> <p>Måsøy pensjonistforening har bidratt med egen</p>

<p>dialogverksteder/fokusgruppe, Gjestebud, Seniortråkk (kan kombineres med barnetråkk) og/eller andre metoder.</p> <p>I kapittel 10, vises det til at det ikke er behov for noen konkrete utredningsbehov i planperioden. Vi minner i denne sammenhengen om de lovpålagte utredningskravene som både skal og bør ligge til grunn for arbeidet med samfunnsdelen. Det er viktig at disse utarbeides før eller parallelt med samfunnsdelen. Dette gjelder særlig «Oversikt over helsetilstanden i kommunen» jfr. folkehelseloven.</p>	<p>uttalelse til planprogrammet.</p> <p>Kommunen skal i nær framtid etterse hvordan eldrerådet også kan bidra i planprosessen.</p>
<p>Idrett:</p> <p>Det refereres imidlertid til ulike kommunedelplaner for idrett og fysisk aktivitet på kommunens nettside og i planstrategien, én for perioden 2008-2012 og én for perioden 2018-2022. Det hadde vært ønskelig med en redegjørelse om kommunen har en oppdatert kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet.</p>	<p>Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet 2018-2022 med handlingsprogram 2018, vedtatt av kommunestyret sak 8/18. Senere er handlingsprogrammet oppdatert i 2019 og 2020 (sak 65/18) og (sak 3/20).</p>
<p>Friluftsliv:</p> <p>Kommunen bør synliggjøre friluftsliv i samfunnsplanen. Friluftsliv er svært viktig for folkehelsen, og det er viktig at kommunen har et bevisst forhold til dette. Måsøy kommune har satt i gang arbeidet med kartlegging og verdsetting av friluftsområder. Det er viktig at dette arbeidet blir slutført slik at det kan brukes aktivt i den kommunale planleggingen.</p>	<p>Tilrettelegging for friluftsliv er viktig både for folkehelsen og stedsutviklingen, jfr effektmålene i pkt 4.2 og pkt 8.2 om folkehelse. Innspillet tas til etterretning ved at ordlyd om friluftsliv tilføyes i planprogrammet og selve planen.</p>
<p>Kulturminnevernet:</p> <p>Som planmyndighet har kommunen en sentral rolle i forvaltningen av kulturarven som en viktig ressurs for kommunens arbeid med en god og bærekraftig samfunnsutvikling. Kommuneplanens samfunnsdel vil være en viktig arena for samordning mellom den enkelte sektors utfordringer og prioriteringer og kommunens samlede utvikling. All kommunal sektorplanlegging skal være forankret i kommuneplanens samfunnsdel, dette inkluderer også hensynet til kulturminner, kulturmiljøer og landskap. Kommunen kan ta inn egne mål og strategier knyttet til kulturminner, kulturmiljøer og landskap. Disse temaene kan også tas med når det utformes visjoner, mål og strategier knyttet til andre sektorer som reiseliv, folkehelse og oppvekst.</p> <p>Denne uttalelsen er gitt på vegne av Troms og Finnmark fylkeskommune. Vi gjør oppmerksom på at skal hentes inn en egen uttalelse fra Sametinget, avdeling for miljø, areal og kulturvern, Finnmark.</p>	<p>Kulturminner er synliggjort i bærekraftsmål 11, med forbindelse til «aktiviteter og reiselivet». Gitt politisk godkjenning vil dette innebære at kulturminnene dekkes under satsingsområde <i>Leve godt – leve lenge</i>, i selve plandokumentet. Forbindelsen til folkehelse og oppvekst vurderes videre.</p>

<p style="text-align: center;">Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard</p>	<p style="text-align: center;">Kommentar og innstilling</p>
<p>Viktige føringer for mineralressurser i planarbeidet I Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023, heter det at Norge har store mineralressurser som kan gi grunnlag for verdiskaping og arbeidsplasser. Regional og kommunal arealplanlegging er et viktig verktøy for å sikre tilgjengelighet til mineralforekomster som kan være aktuelle for fremtidige uttak, samtidig som miljø- og samfunnshensyn ivaretas.</p> <p>Mineraluttak har lang tidshorison, og det er behov for større forutsigbarhet knyttet til investeringer, uttak og opprydding. Uttak av byggeråstoffer (pukk, grus, sand) til bygge- og anleggsformål med korte transportavstander og reduserte klimagassutslipp, er viktig. God arealplanlegging kan bidra til dette. I tillegg er det viktig at mineralske masser av god kvalitet gjenvinnes som byggeråstoffer, der dette er mulig. En helhetlig vurdering av massehåndtering i plansammenheng kan være et nyttig virkemiddel for å avklare dette.</p> <p>Regjeringens forventninger til regional og kommunal planlegging: Fylkeskommunene og kommunene sikrer viktige mineralforekomster i sine planer og avveier utvinning mot miljøhensyn og andre samfunnsinteresser. Tilgangen til, og lagring av, byggeråstoffer ses i et regionalt perspektiv.</p>	<p>Tas til informasjon.</p>
<p>Uttalelse Måsøy kommunes samfunnsdel fokuserer på bærekraft og klima, attraktivitet for bosetting, og det å legge et godt grunnlag for næringsliv. DMF mener at god mineralforvaltning bør være ett av kommunens verktøy for å i møtekomme dette.</p> <p>God mineralforvaltning innebærer å sikre gode mineralforekomster for kommende generasjoner, planlegge situasjonen rundt byggeråstoff i dag slik at kommunen har tilgang til slike masser i sine byggeprosjekter, og at transportavstander er korte. Korte transportavstander er klimavennlig og ofte økonomisk gunstig. Dette er et viktig prinsipp i de nasjonale forventningene. Det er også viktig å skape forutsigbare rammer for mineralnæringen og virksomheter som er avhengige av tilgang på slike ressurser for å kunne realisere planlagte utbyggings-/infrastrukturprosjekter i kommunen.</p> <p>DMF ser at planen mangler strategiske grep for å ivareta og forbruke ikke-fornybare ressurser på en bærekraftig måte. Måsøy kommune har flere registrerte forekomster av mineralressurser. Mineralske ressurser må utvinnes der de er naturlig lokalisert, og tilgjengelige ressurser må</p>	<p>Tas til etterretning.</p> <p>Kommunen har 11 forekomster i Grus-, Pukk- og Steintippdatabasen, hvorav ingen som er kategorisert som regionale. Noen er ikke vurdert.</p> <p>Kommunen har 19 forekomstområder i Malm-, Industrimineral- og Natursteindatabasen, hvorav ingen kategorisert som viktige. 6 av disse er ikke vurdert.</p>

<p>forvaltes og sikres der de forekommer. Overskuddsmasser som kan brukes som byggeråstoff bør også forvaltes utover å deponere massene permanent.</p> <p>Det er viktig at kommunen ivaretar forvaltning av byggeråstoff og andre mineraler, og legger strategier for å etablere et kunnskapsgrunnlag og mål for slik forvaltning.</p> <p>Tilgangen på byggeråstoffer er også ofte en regional problemstilling. Ved at kommunen identifiserer sine kilder og sitt behov for byggeråstoff, vil kommunen ha et godt grunnlag for regionale samarbeid om dette. DMF anbefaler at Måsøy kommune i sin samfunnsdel legger til rette for;</p> <ul style="list-style-type: none"> • å skaffe oversikt over kommunens behov og tilgang til mineralressurser • synliggjøring av mineralressursene i overordnede planer • planlegging for korte transportavstander for frakt av byggeråstoff • utforming av mål om gjenvinning av overskuddsmasser, deriblant byggeråstoff 	<p>Kommunen har ikke mottatt uttalelse fra FEFO, som antas å være grunneier for flere av forekomstene.</p>
--	--

Hurtigruten	Kommentar og innstilling
<p>Vi har beklageligvis ikke kapasitet til å lese gjennom Kommuneplanens samfunnsdel i sin helhet.</p> <p>Vi ber kommunen orientere oss om det finnes forhold i samfunnsdelen som har spesifikk betydning for Hurtigrutens virksomhet i kommunen.</p>	<p>Høringsparter forventes å selv utlede hvilken betydning samfunnsdelen har for egen virksomhet.</p> <p>Måsøy kommune vil holde Hurtigruten orientert gjennom oversendelse av plandokumenter på vanlig måte.</p>